

International Journal of Social
Science Research
www.ijssr.net
ijssresearch@gmail.com
ISSN: 2146-8257

Examination of Teachers' Metaphors Concerning with School Concept

Özkan Akman¹
Gaziantep Universty

Ender Özeren²
Dicle Universty

Veysel Yiğen³
Teacher

ABSTRACT

Research Article

Schools are institutions, which addresses individuals with particular age group and in particular time period, which act accordingly with certain plan and programs which follow systematic pathway for these purposes. One of primary objectives of school is to prepare plans for knowledge, skill and values which are needed by students and communicating those by students. There by school can be brought into position which will facilitate adaptation of human which is social entity within society and even it will allow human to lead innovations and changes in society. Main objective of this study is to present perceptions of teachers who work in state schools and private schools concerning with School concept by metaphors they have. Working group of study is formed by total 130 teachers working in Malatya in 2016-2017 and 80 of them works in state schools and 50 of them work in private schools. Data for research were obtained by completion of sentence of "School is like..... because...". Content analysis technique was used for analyzing and interpretation of data. According to results of the study majority of teachers who work in both state and private schools see school concept as informational association.

Key Words:
Metaphor,
Association, Teacher,
School, Concept

---

¹ Gaziantep Üniversitesi, Yrd. Doç. Dr., akmanozkan@hotmail.com

² Dicle Üniversitesi, Okt., enderozeren@gmail.com

³ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğrt., sisveysel01@gmail.com

Extended Summary

Introduction

The term metaphor comes from the Latin and Greek metaphora. It is formed by words meta: after, across and pherō: to bear, to carry. Metaphor is a natural phenomenon. Formation of conceptual and linguistic metaphors which are a natural part of thought and language, varies depending on the interaction of individual with physical, social and cultural environment. In recent years, the metaphor has been regarded as a powerful mental tool that an individual can use in order to understand and explain an abstract, complex or theoretical fact. School whose main purpose is to train new generation, is a unique social system and formal organization. School system that provides education service to the neighborhood and offers educated people as a product, is an open system that presses other resources it receives from its environment, especially student resource into service through certain subsystems and provides feedback by evaluating functioning of the school. From these definitions, it can be said that school plays an active role in the future of individual, society and country.

Purpose

The purpose of this study is to collect mental associations that teachers have about concept of "school" and to reveal teachers' perception of school concept by classifying these collected associations under various categories.

Method

Study group of the research consists of total 130 teachers, 80 of which work in the public school and 50 of which work in the private school in Malatya during 2016-2017 academic year. Research data were collected through a semi-structured open-ended questionnaire. In the analysis of the study, a temporary list of mental associations (metaphors), created by study group related to the concept of "school", was made in alphabetical order. In accordance with this purpose, it was observed whether participants express a certain mental association clearly in the forms they responded to or not.

Findings

When mental associations of teachers about concept of school are examined, 80 teachers in public school and 50 teachers in private school produced total 130 mental associations (Metaphor). Total 30 participants (23%) and 12 mental associations (metaphor) (20.7%) represent this theme in the research that teachers' mental associations about the concept of "school" were evaluated in the context of "information". 23 participants (17.7%) and 11 mental associations (metaphor) (19%) represent this theme which contain the expressions of teachers defining school concept as "instrumental association". Teachers who constitute working group of this study produced following mental associations (metaphor) mostly; key holder (f:4), key (f:3), oven (f:3), carpet (f:3), elevator (f:2) and machine (f:2).

Discussion & Conclusion

When data obtained in the study were evaluated, it was determined that members of the study group of the school which is the institution where planned and programmed courses were carried out by experts for a certain age group at a certain time period, produced different mental associations. When we examine themes in which associations obtained in the study are grouped, it can be said that they include almost all features of school concept.

Öğretmenlerin “Okul” Kavramına İlişkin Metaforlarının İncelenmesi

Özkan Akman¹
Gaziantep Üniversitesi

Ender Özeren²
Dicle Üniversitesi

Veysel Yiğen³
MEB Öğretmen

ÖZET

Araştırma Makalesi

Okul muayyen bir yaş kitlesindeki bireylere hitap eden ve aynı şekilde muayyen bir zaman diliminde yürütülen, belli amaçlar doğrultusunda hareket eden ve bunu yaparken de sistematik bir yol takip eden belli bir plan ve program doğrultusunda iş gören kurumlardır. Okulun en temel amaçlarından birisi de öğrencilerin gereksinim duydukları bilgi, beceri ve değerleri önceden planlanıp hazırlanması suretiyle öğretmenler vasıtasıyla aktarılması olarak gösterilebilir. Böylece okul, sosyal bir varlık olan insanın toplum içerisinde uyumunu kolaylaştıracak hatta insanı toplumdaki değişim ve yeniliklere öncülük etmesini sağlayacak bir konuma getirebilir. Bu araştırmanın başlıca amacı, devlet okulu ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin “Okul” kavramına dair sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, Malatya İlinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 80’i devlet okulunda, 50’si özel okulda görev yapmakta olan toplam 130 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin “Okul ..... benzer; çünkü.....” cümlesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasında, içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, hem devlet okullarında hem de özel okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu, Okul kavramını “*enformasyonel çağrışım*” olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler:
Metafor, Çağrışım,
Öğretmen, Okul,
Kavram.

Giriş

Metafor terimi, Latince ve Grekçe metafora kökünden gelmektedir. Meta: öte, aşırı ve pherein: taşımak, yüklenmek sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. Türeyişi öteye taşımak gibi bir anlam olan metafor, günlük hayatımızda sıklıkla kullanılır ve yorumlanır bir şekle dönüşmüştür (Salman, 2003).

Metafor doğal bir fenomendir. Düşüncenin ve dilin doğal bir parçası olan kavramsal ve dilbilimsel metaforların oluşumu bireyin fiziksel, sosyal ve kültürel çevresi ile etkileşimine bağlı olarak değişmektedir. Son yıllarda metafor, bireyin soyut, karmaşık veya kuramsal bir

¹ Gaziantep Üniversitesi, Yrd. Doç. Dr., akmanozkan@hotmail.com

² Dicle Üniversitesi, Okt., enderozeren@gmail.com

³ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğrt., sisveysel01@gmail.com

olguyu anlamada ve açıklamada kullanabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir (Saban, 2004; Çubukçu, 2008; Koçoğlu, 2014). Metaforlar kişinin metaforlaştırdığı kavramla ilgisini ortaya koyan belirteçler olarak eğitimle ilgili araştırmalarda kullanılmaktadır Gür Dilci ve Coşkun, (2013). Özetle, metaforu soyut ve anlaşılması zor bir şeyi algılamada bize kolaylık sağlayan, rehberlik eden metaforlar ve benzetimler olarak tanımlayabiliriz.

Mecaz olarak adlandırılan metaforların üç önemli belirgin özelliği mevcuttur. Bunlardan ilki, kelimeler ve deyimlerin birbirlerinin yerine kullanılarak aktarılmasını sağlamaktır. İkincisi, metaforik bir söylemde birbirlerini tanımlamak için kullanılan ifadelerden ilki özgün anlamında kullanılırken diğeri alışılmış anlamından uzaklaşmaktadır. Üçüncü ve son belirgin özellik ise, metaforların bu aktarımları gerçekleştirirken kullandıkları benzetim yöntemidir. Metaforlar, söz konusu olan iki kavram ya da somut nesne arasında benzerlik, ilişki ya da birbirlerinden ayrıştırılmaları vazifesini ikame ederler (Boozer vd., 1991; Wyld ve Grant, 1992). Arnett (1999) metaforu; bir algı aracı görmektedir. Shuell (1990) ise bir resim 1000 kelimeye bedelse bir metafor 1000 resme bedeldir diyerek metaforun önemine değinmektedir. Lakoff ve Johnson (2005) ise metaforu, dünyayı anlamak için dilsel araç olarak tanımlamıştır. Bu yüzden metaforlar dünyayı ve olayları kendi gerçekleri çerçevesinde anlamlandırmamızı sağlayan araçlar olarak görmek gerekir. Arslan ve Bayrakçı (2006) metaforları, insanların zihin haritalarını çıkarmak için çok önemli bir araç olarak görmektedir. Bununla birlikte metaforların olumlu sonuçları olacağı gibi çarpıtma gibi olumsuz sonuçları da olabilmektedir (Evcim, 2008).

Eğitmciler tarafından okulun gerçek unsurları olan öğrenci, öğretmen ve okul idarecileri tarafından okul ile ilgili kullanılan metaforlar değerlendirilirse, bu unsurların genel ve özel anlamda okulu nasıl algıladıkları daha iyi anlaşılabilir (Demir, 2007). Ayrıca, birbirinden farklı metaforlar kullanarak öğretmenler, eğitimci olarak kendi rol ve yükümlülüklerini, eğitimin doğasını ve öğretmenle öğrenci arasındaki ilişkiyi daha detaylı anlamlandırabilir (Clarcken, 1997).

Çağdaş toplumun temel taşı oluşturulan nitelikli insan gücünü yetiştirmede en etkili araç eğitimidir (Başar, 1996). Eğitim kavramının tanımı yapıldığında akla ilk gelen unsurlardan birisi okuldur. Okul, eğitim sisteminin en kritik ögesi olarak kabul edilebilir (Taymaz, 2009). Okul, öğrencilerine önceden tasarlanmış eğitsel amaçlara ulaştırmak için bilgi, beceri ve tutum gibi gereken davranışı planlı bir süreç içinde belli bir sürede kazandıran örgüttür (Başaran, 2006).

Temel amacı yeni nesilleri eğitmek olan okul, özgün bir toplumsal sistem ve formel bir örgüttür (Aydın, 1991). Okullar, eğitim ve öğretim hizmeti üreten örgütlerdir. Toplumda hemen herkesi ya doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendirdiği için, vazgeçilmez derecede önemli bir örgüt olan okulun amaçları, aynı zamanda eğitimin ve içinde bulunduğu toplumun da amaçlarını oluşturmaktadır. Okullardan beklenen şey, eğitim-öğretim işlevini etkili bir şekilde gerçekleştirmektir (Binbaşoğlu, 1983).

Çevreye eğitim hizmeti ve eğitilmiş insanları ürün olarak sunan okul sistemi, başta öğrenci kaynağı olmak üzere çevresinden aldığı diğer kaynakları da belli alt sistemler aracılığıyla işe koşan, okulun işleyişini değerlendirerek dönütler sağlayan açık bir sistemdir (Şişman ve Turan, 2004). Bu tanımlardan yola çıkarak okulun hem bireyin hem toplumun hem de ülkenin geleceğinde etkin rol oynadığı söylenebilir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin “okul ” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları tespit etmek ve toplanan bu metaforları çeşitli kategoriler altında sınıflandırarak öğretmenlerde oluşan okul kavramını algılama biçimlerini ortaya koymaktır.

Çalışmada “öğretmenlerin okul kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir? Sorusuna yanıt aranmıştır. Bu ana soruya bağlı olarak aşağıda verilen alt sorular değerlendirilmiştir:

1. Öğretmenlerin “okul” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. öğretmenlerin “okul” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar hangi kategoriler altında toplanabilir?
3. "Okul" kavramına ilişkin olarak devlet okulu ve özel okulda görevli öğretmenler tarafından ileri sürülen metaforlar arasında temaları ve frekansları bakımından nasıl bir ilişki vardır?

Yöntem

Araştırmanın bu kısmında; araştırmanın deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizleri değinilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma; nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılarak yapılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguları açıklamak ve anlamlandırmak için yapılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2006) olgubilimi, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturma olarak tanımlamaktadır.

İçerik analizi birçok alanda kullanılan nitel araştırma tekniklerinden biridir. Stacey (1970), nitel verilerin nicel hale dönüştürülmesi; Smith (1975) ise eldeki verileri çeşitli şekillerde özetleme, karşılaştırma ve sınıflandırılmasından oluşan bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. Gür (2011) içerik çözümlemesinin; yazı ya da konuşmaları nicel verilere dönüştürüp, bağlamı da o yazı ve konuşmalarla –yani metinsel bağlamla– sınırlı tutarak inceleme yöntemi olduğunu belirtmiştir (Gür, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ilinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 80’i devlet okulunda, 50’si özel okulda görev yapmakta olan toplam 130 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 1: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Okul Türü/Cinsiyet	Erkek f %	Kadın f %	Toplam f %
Devlet okulu	45	35	80
Özel Okul	30	20	50
Toplam	75	55	130

Araştırmaya, devlet okulunda görev yapan 45 (%60)’i erkek, 35 (%64)’i kadın olmak üzere 80 öğretmen katılmışken; özel okulda görev yapan 30 (%40)’u erkek, 20 (%36)’u kadın olmak üzere 50 öğretmen katılmıştır. Toplamda, okul türüne göre araştırmaya 80 (%62)’i devlet okulunda, 50 (%38)’sini özel okulda görev yapan 130 öğretmen katılmıştır (Tablo 1).

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu vasıtasıyla toplanmıştır. Araştırmanın başlangıç aşamasında, çalışma grubu üyelerinin her birine metafor konusunda bilgi verildikten sonra, “okul” kavramına ilişkin çağrışım oluşturmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin “okul.....benzer, çünkü;.....” cümlesini görev yaptıkları okullarla bağlantı kurarak tamamlamaları istenmiştir. Bu amaç için

öğretmenlere bu cümlelerin yer aldığı bir form verilmiş ve onlardan bu ibareyi kullanarak ve sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Bu çalışma için öğretmenlere iki günlük süre tanınmıştır. Bu araştırmada “çünkü” kavramına da yer verilerek, katılımcıların “okul” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar için bir gerekçe veya mantıksal dayanak sunmaları istenmiştir. Katılımcıların okula ilişkin oluşturdukları metaforlar ve mantıksal dayanakları, bu araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Bu adımda öncelikle çalışma grubu tarafından “okul” kavramına ilişkin oluşturulan metaforlar alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların cevaplamış olduğu formlarda belli bir metaforu net bir şekilde dile getirip getirmediğine bakılmıştır. Herhangi bir metaforu içermeyen formlar ile boş bırakılan formlar (n=40) elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırma kapsamı dışında bırakılan formların ayıklanmasından sonra, toplam 58 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Daha sonra, her temayı temsil edecek katılımcı formlarından “örnek metafor ifadeleri” seçilmiştir. Böylece, her temayı en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metaforlarının derlenmesiyle bir “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur. Örnek metafor listesi esas alınarak her çağrışım, okul kavramını konu etme biçimi bakımından belli bir tema ile ilişkilendirilerek (örneğin, “enformasyonel çağrışım olarak okul”, “parametresel çağrışım olarak okul” vb.) toplam 6 farklı tema oluşturulmuştur. Ayrıca oluşturulan örnek metafor listesi, mantıksal dayanaklarıyla birlikte her temaya ilişkin yapılan veri analizinde de kullanılmıştır. Buna ek olarak, bir zihinsel imgeyi kimin ürettiğine ilişkin kişisel bilgiler, söz konusu çağrışım ifadesinin hemen ardında yer alan parantez içinde verilmiştir (örneğin, devlet okulu-erkek veya özel okul-kadın gibi).

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan 6 tema altında verilen zihinsel imgelerinin söz konusu bir temayı temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, aynı fakültede ders veren bir öğretim üyesine, 58 adet örnek zihinsel metafor çağrışımının alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste ile 6 temanın adlarını içeren bir liste verilmiştir. Uzmanın bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek zihinsel imgeleri ikinci listedeki 6 temaya (hiçbir imgeyi dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi temalarıyla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Hubermanın formülü (Güvenirlilik = Görüş birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, 2008, s 467’den akt. Koçoğlu, 2014, s 979). Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında %98 oranında bir uzlaşma (güvenirlilik) sağlanmıştır. Bu hesaplama sonucunda, Güvenirlilik = $72 / 72 + 2 \times 100 = \%98$ olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, ilk olarak araştırmada elde edilen ve öğretmenlerin okul kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlara değinilmektedir. Daha sonra, okul kavramına ilişkin olarak bu araştırmada geliştirilen 6 tema katılımcıların ürettiği örnek metaforlarla da desteklenerek tanıtılmaktadır. Son olarak, 6 tema katılımcı türü (devlet okulu ve özel okul öğretmeni) bakımından karşılaştırılmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, devlet okulunda ve özel okulda görev yapan öğretmenler okul kavramına ilişkin olarak toplam 58 adet geçerli metafor oluşturdukları gözlemlenmektedir (Tablo 2).

3.1. Öğretmenlerin “Okul” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar

Öğretmenlerin okul kavramına ilişkin oluşturdukları metaforları incelendiğinde, devlet okulunda görevli öğretmenler 80, özel okulda görevli öğretmenler de 50 adet olmak üzere toplamda 130 Metafor üretmişlerdir. Öğretmenler “okul” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforları, somut, soyut, canlı ve cansız varlıklarla ilişkilendirerek açıklamaktadırlar (Tablo 2).

Tablo 2: Okul Kavramına Yönelik İleri Sürülen Metaforlar

Metafor kodu	Metafor Adı	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen		Metafor kodu	Metafor Adı	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	
			f	%				f	%
1	Anne	4d,3ö	7	5,4	30	Meclis	1d,1ö	2	1,5
2	Albüm	4d,1ö	5	3,8	31	Merdiven	2d	2	1,5
3	Bitki	3d,2ö	5	3,8	32	Meyve ağacı	1d,1ö	2	1,5
4	Kalem	4d,1ö	5	3,8	33	Orman	2d	2	1,5
5	Kitap	3d,2ö	5	3,8	34	Toprak	2d	2	1,5
6	Anahtarlık	2d,2ö	4	3,1	35	Vicdan	1d,1ö	2	1,5
7	Aşk	1d,3ö	4	3,1	36	Yol	1d,1ö	2	1,5
8	Zaman	3d,1ö	4	3,1	37	Yuva	2ö	2	1,5
9	Hayat	3d,1ö	4	3,1	38	Ameliyat	1ö	1	0,8
10	Maraton	3d,1ö	4	3,1	39	Apartman	1d	1	0,8
11	Ticaret	1d,3ö	4	3,1	40	Araba	1d	1	0,8
12	Ansiklopedi	3d,1ö	4	3,1	41	Asansör	1ö	1	0,8
13	Anahtar	2d,1ö	3	2,3	42	Atölye	1d	1	0,8
14	Göz	2d,1ö	3	2,3	43	Bahçe	1ö	1	0,8
15	Halı	3d	3	2,3	44	Basamak	1ö	1	0,8
16	Kapı	1d,2ö	3	2,3	45	Bilim	1d	1	0,8
17	Aile	1d*,1ö*	2	1,5	46	Buğday başağı	1d	1	0,8
18	Arikovanı	2d	2	1,5	47	Deniz	1d	1	0,8
19	Beyin	1d,1ö	2	1,5	48	Dükkân	1ö	1	0,8
20	Bilgisayar	1d,1ö	2	1,5	49	Ev	1ö	1	0,8
21	Bina	1d,1ö	2	1,5	50	Fidan	1ö	1	0,8
22	Ekmek	2d	2	1,5	51	Fihrist	1ö	1	0,8
23	Fabrika	1d,1ö	2	1,5	52	İşyeri	1ö	1	0,8
24	Fırın	2d	2	1,5	53	Kalemtraş	1ö	1	0,8
25	Hastane	2d	2	1,5	54	Kütüphane	1ö	1	0,8
26	Hizmet	2d	2	1,5	55	Maddiyat	1d	1	0,8
27	İnternet	2d	2	1,5	56	Teknoloji	1d	1	0,8
28	Makine	2d	2	1,5	57	Tezgâh	1d	1	0,8
29	Marangoz	2ö	2	1,5	58	Törpü	1ö	1	0,8
Toplam							d: 80	130	100
							ö: 50		

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her metaforu temsil eden öğretmen sayısını göstermektedir. Araştırmada elde edilen, 58 metafordan 20 tanesi (*apartman, araba, arı kovani, atölye, bilim, buğday başağı, deniz, ekmek, fırın, halı, hastane, hizmet, internet, maddiyat, makine, merdiven, orman, teknoloji, tezgâh, toprak*) sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler ve 14 tanesi de (*ameliyat, asansör, bahçe, basamak, dükkân, ev, fidan, fihrist, işyeri, kalem, kütüphane, marangoz, törpü, yuva*) sadece özel okulda görev yapan öğretmenler tarafından üretilmiştir. Geriye kalan 24 metafor (*aile, albüm, anahtar, anahtarlık, anne, ansiklopedi, aşk, beyin, bilgisayar, bina, bitki, fabrika, göz, hayat, kalem, kapı, kitap, maraton, meclis, meyve ağacı, ticaret, vicdan, yol, zaman*) her iki katılımcı grubu tarafından dile getirilmiştir. Buna ek olarak toplam 58 metafordan 21'i birer katılımcı tarafından, 21'i ikişer katılımcı tarafından, 4'ü üçer katılımcı tarafından, 7'si dörder katılımcı tarafından, 4'ü beşer katılımcı tarafından ve 1'i yedişer katılımcı tarafından üretilmiştir (Tablo 2).

3.2 “Okul” Kavramına İlişkin Metaforların Ortak Özelliklerine Göre Dağılımı

3.2.1. Enformasyonel Çağrışım Olarak Okul Kavramı

Öğretmenlerin “okul” kavramına ilişkin olarak sahip oldukları metaforların “enformasyon” ilkesi çerçevesinde değerlendirildiği araştırmada bu temayı, toplam 30 katılımcı (%23) ve 12 metafor (%20.7) temsil etmektedir. Bu kategorideki öne çıkan metaforlar şunlardır: Albüm (f:5), kalem (f:5), kitap (f:5), ansiklopedi (f:4), beyin (f:2), bilgisayar (f:2) ve internet (f:2) (Tablo 3).

Tablo 3: Enformasyonel Çağrışım Olarak Okul Kavramına Dair Metaforların Dağılımı

Metafor Kodu	Enformasyonel Çağrışım Olarak Okul	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	
			f	%
2	Albüm	4d,1ö	5	3,8
37	Kalem	4d,1ö	5	3,8
40	Kitap	3d,2ö	5	3,8
7	Ansiklopedi	3d,1ö	4	3,1
16	Beyin	1d,1ö	2	1,5
17	Bilgisayar	1d,1ö	2	1,5
35	İnternet	2d	2	1,5
18	Bilim	1d	1	0,8
29	Fihrist	1ö	1	0,8
38	Kalemıraş	1ö	1	0,8
41	Kütüphane	1ö	1	0,8
50	Teknoloji	1d	1	0,8
Toplam		20d,10ö	30	23

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her zihinsel imgeyi temsil eden öğretmen sayısını da göstermektedir.

“Enformasyonel çağrışım olarak okul kavramı” temasında yer alan metaforlar analiz edildiğinde, 4 metafor sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler tarafından, 3 metafor da sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ve 23 metafor da (*albüm, ansiklopedi, beyin, bilgisayar, kalem, kitap*) her iki katılımcı grubu tarafından üretilmiştir. Bu

temaya ilişkin olarak öğretmenler, okul kavramının bilginin üretilip uygulandığı bilimsel faaliyetlerin yoğunlaştığı mekân olarak gördükleri şeklinde değerlendirme yapılabilir.

“Enformasyonel çağrışım olarak okul kavramı” temasını temsil eden metaforların öğretmenlerin tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Okul albüme benzer. Çünkü albüme kişisel hatıralar ve aile ilişkileri fotoğraflarla ebedileştirilir. Tüm bunlar bir süreçtir. Düünden bugüne bir köprüdür. Geçmiş hatırlattırır. Okulda hem kişisel yaşamın olduğu hem de ailevi bir ortama benzediği için hatıralarla doludur bu yüzden okul hatıraları canlandıran mekân olması sebebiyle albüme benzer” (devlet okulu, kadın).

“Okul ansiklopediye benzer. Çünkü ansiklopedilerde hemen hemen her türlü bilgiye ulaşmak mümkündür. O bilgilere ulaşmak için istemek ve çabalamak gerekir. Okulda da birçok farklı alanda zengin bilgiler mevcuttur. Bu bilgilere de ulaşmak kişisel istek ve çaba gerekir”(özel okul, erkek).

“Okul beyne benzer. Çünkü beyin bilgileri işler ve bilgilere belli bir düzen verir. Okul da bilginin işlendiği ve düzenlendiği yerdir”(devlet okulu, erkek).

3.2.2. Araçsal Çağrışım Olarak Okul Kavramı

Okul kavramını “Araçsal çağrışım” olarak belirten öğretmenlerin ifadelerinin yer aldığı bu temayı, 23 katılımcı (%17.7) ve metafor (%19) temsil etmektedir. Bu temada çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin okul kavramına ilişkin en çok, anahtarlık (f:4), anahtar (f:3), fırın (f:3), halı (f:3), asansör (f:2), kapı (f:2) ve makine (f:2) metaforunu üretmişlerdir (Tablo 4).

Tablo 4: Araçsal Çağrışım Olarak Okul Kavramına İlişkin metaforların Dağılımı

Metafor Kodu	Araçsal Çağrışım Olarak Okul	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	
			f	%
5	Anahtarlık	2d,2ö	4	3,1
4	Anahtar	2d,1ö	3	2,3
27	Fırın	3d	3	2,3
31	Halı	1d,2ö	3	2,3
11	Asansör	2d	2	1,5
39	Kapı	2d	2	1,5
43	Makine	2d	2	1,5
9	Araba	1ö	1	0,8
47	Merdiven	1d	1	0,8
51	Tezgâh	1ö	1	0,8
54	Törpü	1d	1	0,8
Toplam		16d,7ö	23	17,7

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her zihinsel imgeyi temsil eden öğretmen sayısını da göstermektedir.

“Araçsal çağrışım olarak okul kavramı” temasında yer alan metaforlar analiz edildiğinde, 11 metafor sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler tarafından, 2 metafor da sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ve 10 metafor da (*anahtar, anahtarlık, halı*) her iki katılımcı grubu tarafından üretilmiştir. Bu temaya ilişkin olarak öğretmenler, okulu toplumun gelişip yükselmesinde temel basamak görüp, gerekli araçsal donanımları kazandıran ve öğrencileri geleceğin nitelikli bireyleri olarak yetiştirdiği mekânlar olarak gördükleri söylenebilir.

“Araçsal çağrışım olarak okul kavramı” temasını temsil eden metaforların öğretmenlerin tanımlamalarına ilişkin bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Okul anahtarlığa benzer. Çünkü anahtarlık bir veya birden fazla anahtarı bir arada bulundurup gerektiğinde kolaylıkla anahtarların kullanımını sağlayan bir araçtır. Böylece birçok kapalı kapılar bu sayede açılabilir. Okulda öğrencileri gerekli bilgi ve becerilerle donattığı için her bilgi ve beceri bir kapalı kapıyı açabilir”(özel okul, kadın).

“Okul halıya benzer. Çünkü halı da düğüm düğümilmek ilmek ilmek dokunur. Okulda öğrencileri gerekli duyuşsal, bilişsel ve psikomotor açıdan küçük yaştan itibaren ilmek ilmek işleyip belli bir seviye kazandırır”(devlet okulu, erkek).

“Okul fırına benzer. Çünkü ham madde şeklinde bulunan hamuru pişirir ve belli bir olgunluğa getirir. Aynı şekilde okulda öğrencilere birçok alanda yeterlilik kazandırıp ve öğrencileri geleceğin bireyleri olma yolunda belli bir düzeye getirir”(devlet okulu, erkek).

3.2.3. Kurum ve Mekân Çağrışımı Olarak Okul Kavramı

Okul kavramını “kurum ve mekân” çağrışımı olarak belirten öğretmenlerin ifadelerinin yer aldığı bu temayı, 17 katılımcı (%13) ve 11 metafor (%19) temsil etmektedir. Bu temada çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin okul kavramına ilişkin en çok, aile (f:2), bina (f:2), fabrika (f:2), hastane (f:2), meclis (f:2) ve yuva (f:2), metaforunu üretmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5: Kurum ve Mekân Çağrışımı Olarak Okul Kavramına İlişkin Metaforların Dağılımı

Metafor Kodu	Kurum ve Mekân Çağrışımı Olarak Okul	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	f	%
1	Aile	1d,1ö		2	1,5
19	Bina	1d,1ö		2	1,5
26	Fabrika	1d,1ö		2	1,5
32	Hastane	2d		2	1,5
46	Meclis	1d,1ö		2	1,5
57	Yuva	2ö		2	1,5
8	Apartman	1d		1	0,8
13	Atölye	1d		1	0,8
23	Dükkan	1ö		1	0,8
25	Ev	1ö		1	0,8
36	İşyeri	1ö		1	0,8
Toplam		8d,9ö		17	13

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her zihinsel imgeyi temsil eden öğretmen sayısını da göstermektedir.

“Kurum ve mekân çağrışımı olarak okul kavramı” temasında yer alan metaforlar analiz edildiğinde, 8 metafor sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler tarafından, 9 metafor da sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ve 8 metafor da (aile, bina, fabrika, meclis) her iki katılımcı grubu tarafından üretilmiştir. Bu temaya ilişkin olarak öğretmenler, kurumlarda bulunan düzen ve disiplinlerden yola çıkarak okulu da bu kurumlardaki sistemli yapıya benzeterek ve ailedeki samimi ilişkilerden de yola çıkarak okulu çeşitli kurum ve mekanlara benzetmiştir.

“Kurum ve mekân çağrışımı olarak okul kavramı” temasını temsil eden metaforların (metaforların) öğretmenlerin tanımlamalarına ilişkin bazı ifadeler şu şekilde verilmiştir:

“Okul aileye benzer. Çünkü aile toplumun en temel yapı taşıdır. Kişi ilk olarak ailede şekillenmeye başlar ve ailede kazandığı değerleri hayatının bir sonraki durağı olan okulda

üstüne yenilerini ekleyerek hayatının sonraki evresi olan yaşamın kendisiyle devam ettirir”(özel okulu, kadın).

“Okul hastaneye benzer. Çünkü hastanede çeşit çeşit hasta ve hastalıklarla karşılaşmakta ve hastalıklara çözüm bulunmaya çalışılır. Okulda da birbirinden farklı yapıdaki bireylerle karşılaşılır ve toplumda bulunan bireylerin problemlerine yönelik okulda çözümler üretilmeye çalışılır”(devlet okulu, erkek).

“Okul meclise benzer. Çünkü mecliste ülkenin her kesiminden farklı düşüncelere sahip bireylere rastlamak mümkündür. Okulda da birbirinden farklı düşünceye sahip öğrenciler mevcuttur”(devlet okulu, erkek).

3.2.4. Tabiat Unsuru Çağrışımı Olarak Okul Kavramı

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin okul kavramı ile ilgili ürettikleri metaforların oluşturduğu temalardan biri de okul kavramını “*tabiat unsuru*” çağrışımı olarak belirten öğretmenlerdir. bu temayı 15 katılımcı (%11.5) ve 8 metafor (%14) temsil etmektedir. Bu temada çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin okul kavramına ilişkin üzerinde en çok durdukları, bitki (f:5), meyve ağacı (f:2), orman (f:2) ve toprak (f:2) metaforunu üretmişlerdir (Tablo 6).

Tablo 6: Tabiat Unsuru Çağrışımı Olarak Okul Kavramına İlişkin Metaforların Dağılımı

Metafor Kodu	Tabiat Unsuru Çağrışımı Olarak Okul	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	
			f	%
20	Bitki	3d,2ö	5	3,8
48	Meyve ağacı	1d,1ö	2	1,5
49	Orman	2d	2	1,5
53	Toprak	2d	2	1,5
14	Bahçe	1ö	1	0,8
21	Buğday başağı	1d	1	0,8
22	Deniz	1d	1	0,8
28	Fidan	1ö	1	0,8
Toplam		10d,5ö	15	11,5

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her zihinsel imgeyi temsil eden öğretmen sayısını da göstermektedir.

“*Tabiat unsuru çağrışımı olarak okul kavramı*” temasında yer alan metaforlar değerlendirildiğinde, 10 metafor sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler tarafından, 5 metafor da sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ve 7 metafor da (*bitki, meyve ağacı*) her iki katılımcı grubu tarafından üretilmiştir. Bu temaya ilişkin olarak öğretmenler, okulu tabiatı oluşturan birbirinden farklı ama tamamı insanlara hizmet eden unsurlara benzettiği söylenebilir.

“*Tabiat unsuru çağrışımı olarak okul kavramı*” temasını temsil eden metaforların öğretmenlerin tanımlamalarına ilişkin önemli bazı ifadeler şu şekilde verilmiştir:

“Okul denize benzer. Çünkü okulda verilen eğitim de denizler gibi sürekli ve sonsuzdur”(Özel okul, kadın).

“Okul toprağa benzer. Çünkü topraktan her türden ve çeşitten canlılar yetişmekte ve tüm dünyanın amacına hizmet etmektedir. Okulda da yetişecek bireyler birbirinden farklı alanlarda tüm cihanda ki alanlara ve sorunlara katkıda bulunabilir”(Özel okul, erkek).

3.2.5. Parametresel Çağrışım Olarak Okul Kavramı

Okul kavramını “*parametresel*” çağrışım olarak belirten öğretmenlerin ifadelerinin yer aldığı bu temayı, 24 katılımcı (%18.5) ve 9 metafor (%15.5) temsil etmektedir. Bu temada çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin okul kavramına ilişkin en çok, aşk (f:4), hayat (f:4), ticaret (f:4) ve zaman (f:4) dan oluşan metaforlarla ifade etmiştir (Tablo 7).

Tablo 7: Parametresel Çağrışımı Olarak Okul Kavramına İlişkin Metaforların Dağılımı

Metafor Kodu	Parametresel Çağrışımı Olarak Okul	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	
			f	%
12	Aşk	1d,3ö	4	3,1
33	Hayat	3d,1ö	4	3,1
52	Ticaret	1d,3ö	4	3,1
58	Zaman	3d,1ö	4	3,1
34	Hizmet	2d	2	1,5
55	Vicdan	1d,1ö	2	1,5
56	Yol	1d,1ö	2	1,5
15	Basamak	1ö	1	0,8
42	Maddiyat	1d	1	0,8
Toplam		13d,11ö	24	18,5

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her zihinsel imgeyi temsil eden öğretmen sayısını da göstermektedir.

“*Parametresel çağrışımı olarak okul kavramı*” temasında yer alan metaforlar analiz edildiğinde, 13 metafor sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler tarafından, 11 metafor da sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ve 20 metafor da (*aşk, hayat, ticaret, vicdan, yol, zaman*) her iki katılımcı grubu tarafından üretilmiştir. Bu temaya ilişkin olarak öğretmenler, parametresel kavramında olduğu gibi okulu, üstlendiği misyonu ve yerine getirdiği görevi değişkenlik olarak görmüş olabilir.

“*Parametresel çağrışım olarak okul kavramı*” temasını temsil eden metaforların öğretmenlerin tanımlamalarına ilişkin bazı ifadeler aşağıdaki şekilde verilmiştir:

“*Okul aşka benzer. Çünkü aşk tutkuyla bağlanmak demektir. Öğretmende okula, öğrencilerine ve çalışma ortamına tutkuyla bağlanması gerekir. İşte o zaman verimlilik istenilen düzeye ulaşır*”(devlet okulu, kadın).

“*Okul hayata benzer. Çünkü, hayatta türlü türlü sıkıntılar, problemler vardır. İnsanlar bu sıkıntı ve problemlerle yüzleşip çözüm arayışına girerler. Okulda hayata benzer, çeşitli problemlere okulda çözüm üretilir*”(Devlet okulu, erkek).

“*Okul ticarete benzer. Çünkü insan alış verişte en iyi ürünü almaya çalışır. Okulda en iyi bireyler yetiştirmeyi amaç edinir*”(Devlet okulu, erkek).

3.2.6. Ayrıkça Çağrışım Olarak Okul Kavramı

Okul kavramını “*ayrıkça*” çağrışım olarak belirten öğretmenlerin ifadelerinin yer aldığı bu temayı, 21 katılımcı (%16) ve 7 metafor (%12) temsil etmektedir. Bu temada çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin okul kavramına ilişkin en çok, anne (f:7), maraton (f:4) ve göz (f:3) metaforunu üretmişlerdir (Tablo 8).

Tablo 8: Ayrıkça Çağırışımı Olarak Okul Kavramına İlişkin Metaforların Dağılımı

Metafor Kodu	Ayrıkça Çağırışım Olarak Okul	Okul Türü	Metaforu Temsil Eden Öğretmen	
			f	%
6	Anne	4d,3ö	7	5,4
45	Maraton	3d,1ö	4	3,1
30	Göz	2d,1ö	3	2,3
10	Arıkovanı	2d	2	1,5
24	Ekmek	2d	2	1,5
44	Marangoz	2ö	2	1,5
3	Ameliyat	1ö	1	0,8
Toplam		13d, 8ö	21	16

*Tabloda, d:devlet okulunu, ö:özel okulu göstermektedir. Ayrıca harfler, okul türüne göre her zihinsel imgeyi temsil eden öğretmen sayısını da göstermektedir.

“Ayrıkça çağırışımı olarak okul kavramı” temasında yer alan metaforlar analiz edildiğinde, 13 metafor sadece devlet okulunda görev yapan öğretmenler tarafından, 8 metafor da sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ve 14 metafor da (*anne, göz, maraton*) her iki katılımcı grubu tarafından üretilmiştir.

Bu temaya ilişkin olarak öğretmenler, okul kavramını ayrı temalar üzerinde eğitim veren kurum olarak düşünmüş olabilir.

“Ayrıkça çağırışım olarak okul kavramı” temasını temsil eden metaforların öğretmenlerin tanımlamalarına ilişkin önemli bazı ifadeler aşağıdaki şekilde verilmiştir:

“Okul anneye benzer. Çünkü anne nasıl ki çocuklarına şefkat ve merhametle yaklaşır ve topluma faydalı bireyler olmaları için elinden gelen tüm çabayı gösterir okul da aynı misyonu üstlenir”(devlet okulu, kadın).

“Okul maratona benzer. Çünkü maratonda yarışmacılar bir amaç için hedeflerine koşarlar okulda da öğrenciler geleceğe yönelik hayallerini gerçekleştirmek için daima ileriye doğru koşarlar”(Özel okul, erkek).

3.3.“Okul ” Kavramına İlişkin Devlet Okulu ve Özel Okulda Görevli Öğretmenler Tarafından İleri Sürülen Metaforların Karşılaştırılması

Tablo 9, 6 temayı katılımcı türü (devlet okulu ve özel okul öğretmenleri) bakımından karşılaştırmaktadır. Tablo 9’a göre, devlet okulu ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin okul kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar birbirinden farklılık göstermektedir. Bu farklılıkları aşağıdaki noktalarda özetlemek mümkündür:

Tablo 9: Devlet Okulu ve Özel Okulda Görevli Öğretmenlerin Okul Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforların Temalara Göre Dağılımları

Temalar/Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okulu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1. Enformasyonel Çağırışım Olarak Okul	20	25	10	20	30	22,5
2. Araçsal Çağırışım Olarak Okul	16	20	7	14	23	17
3. Kurum ve Mekân Çağırışımı Olarak Okul	8	10	9	18	17	14
4. Tabiat Unsuru Çağırışımı Olarak Okul	10	13	5	10	15	11,5
5. Parametresel Çağırışım Olarak Okul	13	16	11	22	24	19
6. Ayrıkça Çağırışım Olarak Okul	13	16	8	16	21	16
Toplam	80	100	50	100	130	100

- Devlet okulunda görev yapan öğretmenler “*enformasyonel çağrışım olarak okul*” (%25), “*araçsal çağrışım olarak okul*” (%20) ve “*tabiat unsuru çağrışımı olarak okul*” (%13) temalarını temsil eden metaforları, özel okulda görev yapan öğretmenlere kıyasla daha çok oranda ürettikleri,
- Özel okulda görev yapan öğretmenler ise “*kurum ve mekân çağrışımı olarak okul*” (%18) ve “*parametresel çağrışım olarak okul*” (%22) temasını temsil eden metaforları devlet okulunda görev yapan öğretmenlere kıyasla daha çok oranda ürettikleri,
- Hem devlet hem de özel okulda görev yapan öğretmenler “*ayrıkça çağrışım olarak okul*” temasına eşit oranda metafor ürettikleri,
- Toplamda, devlet okulu ve özel okulda görev yapan öğretmenler “*enformasyonel çağrışım olarak okul*” (%22.5) temasını temsil eden metaforları diğer temalara kıyasla daha çok oranda ürettikleri tablo 9’da gözlemlenmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde belli bir zaman diliminde, belli bir yaş grubuna yönelik ve uzman kişiler tarafından planlı ve programlı derslerin yürütüldüğü, eğitimin verildiği kurum olan okula ilişkin çalışma grubu üyeleri birbirinden farklı metaforlar ürettikleri saptanmıştır. Çalışmada elde edilen çağrışımların gruplandığı temalar incelendiğinde okul kavramının hemen hemen bütün özelliklerini içerdikleri söylenebilir.

Okul belli bir mekânda ve belli yaş gruplarına yönelik bilişsel, duyuşsal ve devinişsel özellikleri bireylere sistematik bir yol takip ederek aktarmaya çalışan önemli bir kurum olduğu söylenebilir. Bu ilke kapsamında hem devlet okulunda hem de özel okulda çalışan öğretmenlerin ürettikleri metaforlardan bir kısmının (f:30, %22.5) “*Enformasyonel Çağrışım Olarak Okul*” teması altında birleşmesi, öğretmenlerin çalıştıkları kurumun niteliğine bakmaksızın okul kavramının enformasyon açısından yani bilgilendirmeye yönelik olarak ortak bir algıya sahip olduklarının göstergesidir. Şöyle ki Balcı (2002) okulu gelişmiş güzel bir şekilde değil belli bir sisteme dayalı, belli bir plan ve program dâhilinde uzmanlarla yürütülen bilgi ve beceri kazandırmaya dönük kurumlar olarak tanımlaması çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin “*Enformasyonel Çağrışım Olarak Okul*” temasına yönelik algılarıyla özdeşlik gösteren bir tanımdır. Yine bu tanıma paralellik gösteren diğer bir tanım ise Başaran (2000)’nin yapmış olduğu şu tanımdır: Okul, eğitim sisteminde eğitimin ve bilginin şekillendiği, üretildiği yerdir. Aynı şekilde yapılan bu tanımda okulun enformasyonel yani bilgilendirmeye dönük bir işlevinin olduğunu belirtmektedir.

Yapılan çalışmada elde edilen başka bir sonuç ise okulun “*Kurum ve Mekân Çağrışımı*” olarak ele alındığı ve böylelikle kurumlardaki düzen ve disiplinlerden yola çıkarak okulunda belli bir düzen ve sistem barındırdığı görüşünden hareketle okul ile kurum ve mekân bağdaştırılmaya çalışılmıştır. Okul, eğitim-öğretim etkinliklerinin plânlı, programlı, düzenli ve sistemli olarak gerçekleştirildiği yerdir (Şişman ve Turan, 2004).

Okul sistemli ve belli bir program dâhilinde işleyişini sürdüren ve bu faaliyetleri yürütürken de sadece belli bir müfredata bağlı kalıp öğrencileri toplumsal yaşamdan ve tabiatın uzaklaştıran bir kurum değildir. Aksine bireylerin ülke ve dünya sorunlarını fark edip bunlarla baş edebilme gücü ve yetisine sahip olması gerekir. Buradan hareketle hem devlet okulu (f:10, %13) hem de özel okul (f:15, 11.5) öğretmenlerinin bir kısmının “*Tabiat Unsuru Çağrışımı Olarak Okul*” metaforlarından okulun sadece bilgi verme işlevini yerine getirmediği bireyleri tabiatındaki sürekli değişim içinde olan durumlara ayak uydurup güçlükler karşısında sorun çözebilme becerisinin okulda da verilebileceğine dair bir algıya sahip olduğu görülür. Şöyle ki Kutlu, Doğan, Karakaya ve Demirel (2010)’in eğitim kurumlarının amacını, bireyleri sürekli değişim içerisinde olan dünyanın gereksinimlerine yanıt verebilecek biçimde yetiştirmektir,

düşüncesi çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin “*Tabiat Unsuru Çağrışımıyla*” aynı yöndedir. Her ne kadar okul dışında da bireylerin eğitimine destek sağlanması söz konusu olsa da bireyleri değişim halindeki dünyanın gereksinimlerine uygun olarak yetiştirecek olan yerler eğitim kurumları, okullardır (Kutlu, 2010) söylemi de göstermektedir ki “ *Tabiat Unsuru Olarak Okul Teması*” çalışma grubundaki öğretmenlerin zihinsel algılamalarıyla uyumaktadır.

Öneriler

Çalışmada elde edilen bu sonuçlardan hareketle şu öneriler geliştirilebilir:

- Toplumda okula yönelik oluşabilecek olumsuz imajlar, okulda görev yapan öğretmenlerin okulla ilgili olumlu tutum ve davranışları sayesinde en aza indirilebilir.
- Öğretmenlerde okula yönelik oluşan metaforlardan yola çıkılarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okulların ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışmalar yapılabilir. Yani “ *Kurum ve Mekân Çağrışımı Olarak Okul*” temasından hareketle diğer kurumlarla okullar arasında ilişkiler yoğunlaştırılabilir.
- “*Tabiat Unsuru Çağrışımı Olarak Okul*” temasını baz alarak, okullarda uygulanacak olan müfredatın sadece okul binasına hapsedilmeyip uygulamalı okul bahçelerinin yapılması Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanabilir.
- Okullardaki ihtiyaçların giderilmesi noktasında sadece devletin çalışmaları beklenmemeli, her köy veya mahalle kendi okullarına ihtiyaç duydukları alanda elbirliği ile çalışmalar yürütebilirler.

Kaynakça

- Arnett, R.C. (1999). Metaphorical Guidance: Administration as Building and Renovation. *Journal of Educational Administration*, 37 (1), 80-89.
- Arslan, M., Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 171, 100-108.
- Aydın, M. (1991). *Eğitim Yönetimi, Kavramlar, Süreçler, İlişkiler*. Ankara: Hatipoğulları Yayınları.
- Balcı, A. (2002). *Etkili Okul: Okul Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başar, E. (1996). *Türk Yükseköğretim Sisteminin Dünü, Bugünü, Yarını*. İçinde İ. Fındıkçı (Ed.), Eğitimimize bakışlar (ss. 59-102). Ankara: Kültür Koleji Eğitim Vakfı.
- Başaran, İ, E. (2000). *Eğitim Yönetimi: Nitelikli Okul*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks.
- Binbaşlı, C. (1983). *Eğitim Yöneticiliği*. Ankara: Binbaşlıoğlu Yayınevi.
- Boozer, Robert W; David C. Wyld; James G. (1991). “ Using Metophor to Create More Effective Sales Messeges”. *The Journal of Consumer Marketing*, 7 (1)
- Clarcken, R. H. (1997, March). Five metaphors for educators. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago.

- Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perception of school: A cross cultural analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13(2), 89-107.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Evcim, U. (2008). *Örgüt Kültürünün Algılanmasında Metaforların Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Gür, T. (2011). *Türkçe Öğretmen Adaylarının Dil Tutumları ve Kullanımlarının Söylem Çözümlemesi Yöntemi ile Betimlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Gür, T. (2013). Post-Modern Bir Araştırma Yöntemi Olarak Söylem Çözümlemesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5 (1)
- Gür, T; Dilci, T; Coşkun, İ. (2013). Söylem Çözümlemesi Bağlamında Öğretmen Adaylarının Öğretmenin Toplumdaki Rollerine İlişkin Metafor Algıları. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 2, 91-106.
- Koçoğlu, E. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Kavramına İlişkin İmgesel Algıları, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 3.
- Kutlu, Ö, Doğan, C, D, Karakaya, İ. (2010). Öğrenci Başarısının Belirlenmesi. Ankara: Pegem Akademi.
- Kutlu, Ö. (2010). *Öğrenci Başarısının Belirlenmesi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil*. (Çev: G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Shuell, T. J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29 (2), 102–108.
- Smith, H. W. (1975). *Strategies of social research: The methodological Imagination*. New Jersey: Prentice Hall
- Stacey, M. (1970). *Methods of Social Research*. Oxford: Pergamon Press Tezcan
- Şişman, M. ve Turan, S. (2004). *Eğitim Ve Okul Yönetimi, Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Taymaz, H. (2009). *Okul yönetimi* (9. basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). **Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri**. Ankara: Seçkin.
- Yurdanur, S. (2003). Dilin Düş evreni: Eğretileme. *Kitaplık Dergisi*, 65